Social- og Boligstyrelsen

Målgruppen for VISOs rådgivning - Voksenområdet

Social- og Boliganalyse nr. 3 | november 2026

Den nationale videns- og specialrådgivningsfunktion (VISO) tilbyder rådgivning på social- og specialundervisningsområdet, blandt andet i komplekse enkeltsager. Denne analyse sætter fokus på, hvad der særligt kendetegner voksne borgere i VISO-forløb på handicapområdet i sammenligning med øvrige borgere, der modtager sociale indsatser efter serviceloven. Analysen er baseret på Social- og Boligstyrelsens egne data fra VISO's administrative system VIAS samt nationale registerdata.

Analysens hovedresultater og centrale pointer

- Borgere, som har været i VISO-forløb, modtager mere omfattende støtte end den øvrige gruppe. Det gælder eksempelvis indsatser på botilbudsområdet.
- Borgere, som har været i VISO-forløb, har generelt set en længere indsatshistorik på socialområdet. Det kan til dels skyldes, at en højere andel har modtaget andre sociale indsatser allerede i løbet af barndommen.
- Diagnosebilledet er mere komplekst for borgere, som har været i VISO-forløb. Der er relativt set flere, der er registreret med en diagnose relateret til fysiske, kognitive eller psykiske funktionsnedsættelser, og komorbiditeten er større, også på tværs af forskellige diagnosegrupper.
- Både borgere i VISO-gruppen og i sammenligningsgruppen har en lav tilknytning til arbejdsmarkedet, og en stor del er førtidspensionister. Dog har VISO-gruppen en lidt svagere tilknytning til arbejdsmarkedet, og lidt flere får førtidspension.
- Uddannelsesniveauet blandt borgere i VISO-gruppen er også en smule lavere end i sammenligningsgruppen. Der er for eksempel færre, der har en ungdomsuddannelse.
- Resultaterne peger på, at det oftest er borgere med de største støttebehov og i de mest udfordrende livssituationer, som kommer i VISO forløb. Det forventes, at jo mere udfordret borgeren er, jo større gavn vil borgeren potentielt have af VISOs rådgivning. Dette understreger VISO's særlige rolle på det mest specialiserede socialområde.

Udgivet af **Social- og Boligstyrelsen** • Lerchesgade 35,5, 5000 Odense C • info@sbst.dk • www.sbst.dk

Om analysen

Formålet med denne analyse er at belyse karakteristika for de borgere, der er 18 år eller ældre, og som har indgået i et rådgivningsforløb i Den nationale videns- og specialrådgivningsfunktion (VISO). Det er en af VISO's kerneopgaver at rådgive i enkeltsager på social- og specialundervisningsområdet – sager, som typisk er kendetegnet ved stor kompleksitet. Analysen bidrager således med et dataunderstøttet perspektiv på, hvordan denne kompleksitet typisk kommer til udtryk, fx i forhold til diagnoser, støttebehov og forsørgelsesgrundlag. Derudover giver analysen også kommunerne et indblik i, hvilke områder VISO oftest er involveret i og dermed har betydelig specialviden inden for. Dette kan holdes op imod den enkelte kommunes egen brug af VISO med henblik på at blive klogere på, om VISO kan anvendes på øvrige områder eller for øvrige borgergrupper i kommunen.

Af Boks 1 fremgår en nærmere beskrivelse af VISO.

Boks 1

Om VISO

VISO leverer gratis vejledende rådgivning samt evt. udredning på det sociale område og specialundervisningsområdet, bl.a. i de mest specialiserede og komplicerede enkeltsager. Rådgivningen henvender sig til kommuner, sociale tilbud, det pågældende barn, unge eller voksne samt dennes pårørende. I nogle sager om hhv. adoption uden samtykke og anbringelsessager, der involverer familier med grønlandsk baggrund er kommunerne forpligtede til at søge om rådgivning ved VISO.

Rådgivningen omhandler typisk komplekse problemstillinger, der knytter sig til barnets, den unges eller voksnes fysiske, psykiske eller kognitive funktionsnedsættelser og/eller sociale problemer. Problemstillingerne drejer sig fx om områder som autismespektrumforstyrrelse, opmærksomhedsforstyrrelse, vold og seksuelle overgreb, omsorgssvigt, negativ social kontrol samt svære og komplekse psykiske vanskeligheder, og de omhandler næsten altid flere samtidige problematikker. Se https://www.sbst.dk/viso for mere information.

Analysen tager udgangspunkt i voksne borgere, som i løbet af 2024 var registreret med en aktiv sag hos VISO. Denne gruppe sammenlignes med en gruppe af øvrige borgere i samme aldersgruppe, som modtog en social indsats efter serviceloven, herefter benævnt sammenligningsgruppen. Sammenligningsgruppen består således af voksne modtagere af sociale indsatser efter serviceloven, som eksempelvis kan omfatte borgere på botilbudsområdet, modtagere af socialpædagogisk støtte m.fl. De sociale indsatser er opgjort på baggrund af Danmarks Statistiks register 'Handicap og udsatte voksne'. Personer med ophold på herberg og forsorgshjem, krisecentre eller personer i stofmisbrugsbehandling er derfor ikke medtaget i denne analyse. Det skyldes, at relativt få borgere i VISO-gruppen modtager disse indsatser.

Borgere i VISO-forløb, som ikke modtog en lignende indsats efter serviceloven, er udeladt for at kunne opretholde et sammenligneligt datagrundlag. Datagrundlaget er beskrevet nærmere i afsnittet "Sådan har vi gjort".

Formålet med sammenligningen af de to grupper er at få indblik i, om borgere i VISO-forløb statistisk set repræsenterer en mere kompleks målgruppe af borgere på socialområdet, og hvordan denne kompleksitet i så fald kommer til udtryk. Sammenligningen er foretaget ved at koble informationer om borgeren med oplysninger som eksempelvis indsatstyper, diagnoser mv. fra øvrige nationale registre.

Det skal understreges, at selvom sådanne data giver en pejling, kan de ikke fuldt ud indfange kompleksiteten i et sagsforløb eller af en borgers behov. Det skyldes til dels, at der ikke findes en entydig definition af, hvad det vil sige, at en borgersag er kompleks – og dermed hvilke

karakteristika det generelt kunne være relevant at se på. Analysen er desuden begrænset til de karakteristika, som kan opgøres på baggrund af nationale registerdata. Det er dermed ikke muligt at undersøge andre relevante forskelle som fx brugen af magtanvendelse over for borgeren, normering i relevante støttetilbud og så fremdeles.

Voksne med et VISO-forløb i 2024

I VIAS, VISO's registreringssystem, var der i 2024 registreret 1.774 borgere, der i løbet af året havde mindst én dag i et VISO-forløb. Til sammenligning var der i perioden 2021-2023 1.300-1.400 unikke borgere med et aktivt VISO-forløb pr. år.

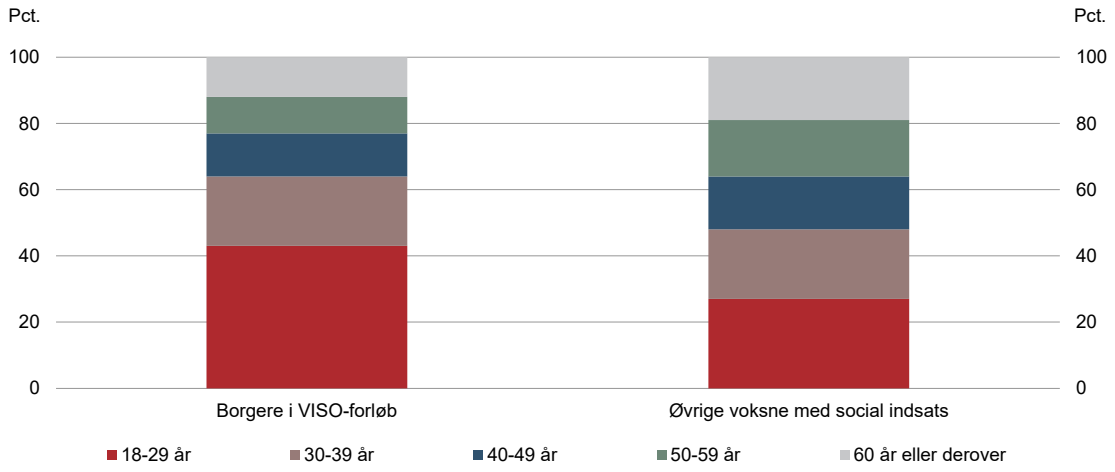
Der har altså været en stigning i antallet af voksne med et rådgivningsforløb i VISO i 2024 sammenlignet med tidligere år. Stigningen skal blandt andet ses i lyset af, at der i slutningen af 2023 blev udbudt nye typer af rådgivningsforløb, samt at sager vedr. døvblindhed pr.1/1/2024 oprettes i VIAS.

Når der – som beskrevet ovenfor – i analysen ses bort fra de borgere, der ikke har modtaget en social indsats efter serviceloven i løbet af 2024, reduceres VISO-gruppen til 1.330 personer. Sammenligningsgruppen består af 98.517 borgere. For en nærmere beskrivelse af datagrundlaget henvises til afsnittet 'Sådan har vi gjort'.

Der ses en aldersforskel på tværs af de to grupper, hvor borgerne i VISO-gruppen generelt er yngre end sammenligningsgruppen. Eksempelvis er ca. 40 pct. mellem 18-29 år, hvorimod det kun er tilfældet for 22 pct. af sammenligningsgruppen.

Figur 1

Aldersfordeling blandt borgere i VISO-forløb og i sammenligningsgruppen, 2024

Anm.: Alderen er opgjort pr. 31/12/2024.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra VIAS samt registerdata fra Danmarks Statistik

Borgere i VISO-forløb modtager mere indgribende indsatser

Der er stor variation i støttebehov og indsatstyper mellem borgere i VISO-forløb og i sammenligningsgruppen. Generelt modtager borgere i VISO-forløb mere omfattende støtte, fx i form af indsatser på botilbudsområdet.

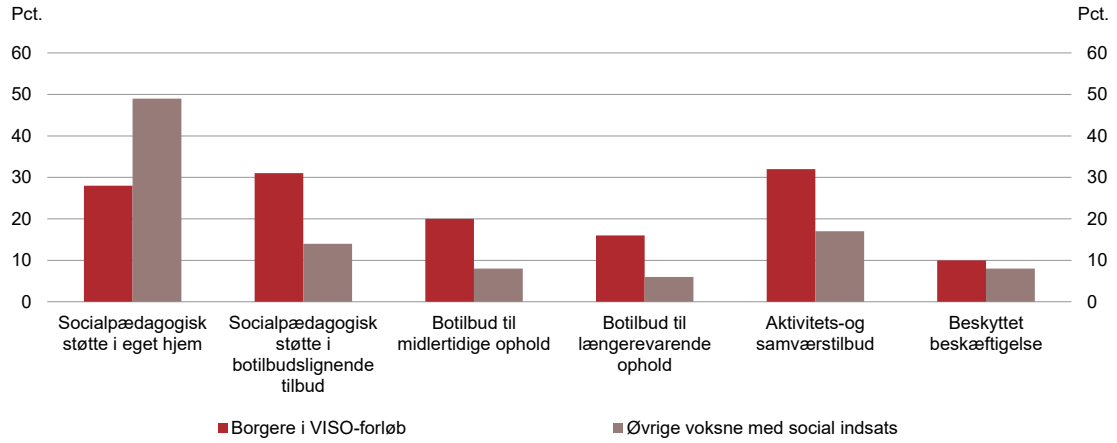
Næsten 16 pct. af borgerne i VISO-forløb, som modtog en social indsats efter serviceloven i 2024, var på botilbud til længerevarende ophold, jf. figur 2. Samtidig var ca. 20 pct. på botilbud til midlertidige ophold og 31 pct. modtog socialpædagogisk støtte i botilbudslignende tilbud.

Til sammenligning var kun 6 pct. blandt den øvrige gruppe i botilbud til længerevarende ophold og 8 pct. i botilbud til midlertidige ophold, mens de i markant højere grad modtager støtte i eget hjem.

Det er et opmærksomhedspunkt i denne sammenhæng, at indsatstyperne også kan være påvirket af selve VISO-forløbet. Eksempelvis kan den højere andel af borgere på botilbud til længerevarende ophold skyldes forhold, der kommer til udtryk i selve VISO-forløbet, og som giver anledning til visitation til denne type indsats. Forløbet på tværs af indsatstyper og VISO-rådgivning er dog ikke undersøgt nærmere i denne analyse.

Figur 2

Voksne med social indsats opdelt efter udvalgte indsatstyper efter serviceloven, hhv. for borgere i VISO-forløb og øvrige voksne med social indsats, 2024

Anm.: En person kan modtage flere indsatstyper i løbet af året, og summen på tværs af indsatstyperne er derfor højere end 100 pct. De viste indsatstyper er ikke en udtømmende opgørelse af de sociale indsatser efter serviceloven, som er brugt til at afgrænse de to grupper.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra VIAS samt registerdata fra Danmarks Statistik.

Indsatshistorikken er også forskellig på tværs af de to grupper. Borgerne i VISO-gruppen har overordnet set fået indsatser gennem længere tid end sammenligningsgruppen. 41 pct. i VISO-gruppen modtog uafbrudt i perioden 2020-2024 en eller flere typer af sociale indsatser efter serviceloven, jf. tabel 1. I sammenligningsgruppen var denne andel 33 pct.

Der var samtidig kun 11 pct. af borgerne i VISO-gruppen, som i 2024 fik en social indsats efter serviceloven for første gang, mens dette var gældende for 23 pct. i sammenligningsgruppen.

Tabel 1

Andel nye og uafbrudte indsatsforløb, 2024

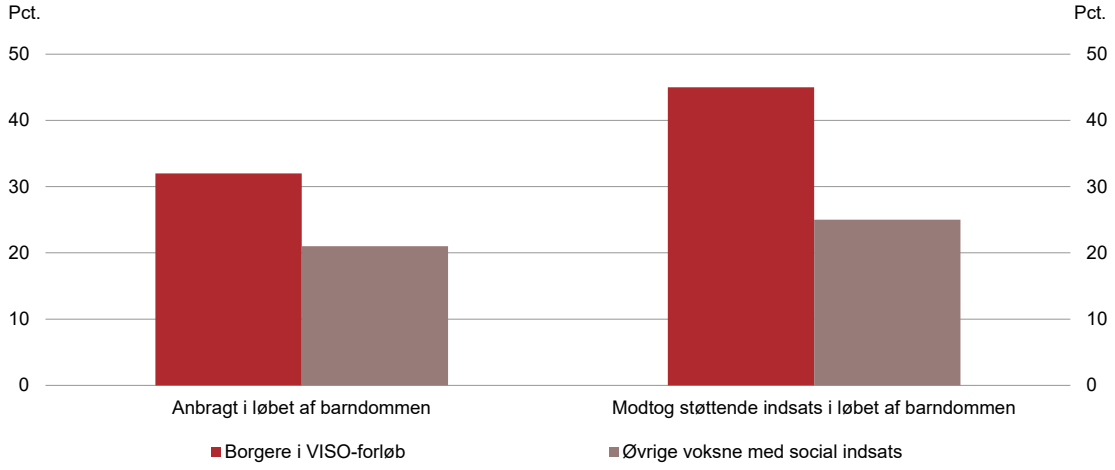
	Borgere i VISO-forløb	Øvrige voksne med social indsats
Andel nye visiterede i 2024	11%	23%
Andel der har modtaget indsats fem år i hele perioden 2020-2024	41%	33%

Anm.: 'Nye visiterede i 2024' refererer til personer, som i 2024 er registret i registret 'Handicap og udsatte voksne' som modtagere af en social indsats efter serviceloven, men ikke i årene umiddelbart før (2020-2023). Disse personer kan dog have modtaget sociale indsatser i tidligere år, og kan også have modtaget andre sociale indsatser efter serviceloven, som ikke er medtaget i denne opgørelse (eksempelvis ophold på herberg og forsorgshjem)
Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra VIAS samt registerdata fra Danmarks Statistik

Vi har desuden undersøgt, om støttebehovene kan spores tidligere i livet. Analysen peger på, at borgere i VISO-gruppen i højere grad end sammenligningsgruppen allerede har modtaget omfattende støtte i barndommen. Blandt borgere i VISO-gruppen har 32 pct. været anbragt uden for hjemmet, og 45 pct. har modtaget en støttende indsats som barn (fx kontaktperson eller familiebehandling), jf. figur 3. Til sammenligning gælder det 21 pct. og 25 pct. i sammenligningsgruppen.

Figur 3

Anbringelser og støttende indsatser i løbet af barndommen for voksne med social indsats, hhv. for borgere i VISO-forløb og for øvrige voksne med social indsats, 2024

Anm.: Anbringelser er opgjort tilbage til 1980 og støttende indsatser tilbage til 1977 (tidl. forebyggende foranstaltninger). For de ældste personer i begge grupper vil der derfor ikke være et fuldt dækkende datagrundlag til at opgøre indsatser i barndommen, og opgørelsen er derfor behæftet med usikkerhed.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra VIAS samt registerdata fra Danmarks Statistik

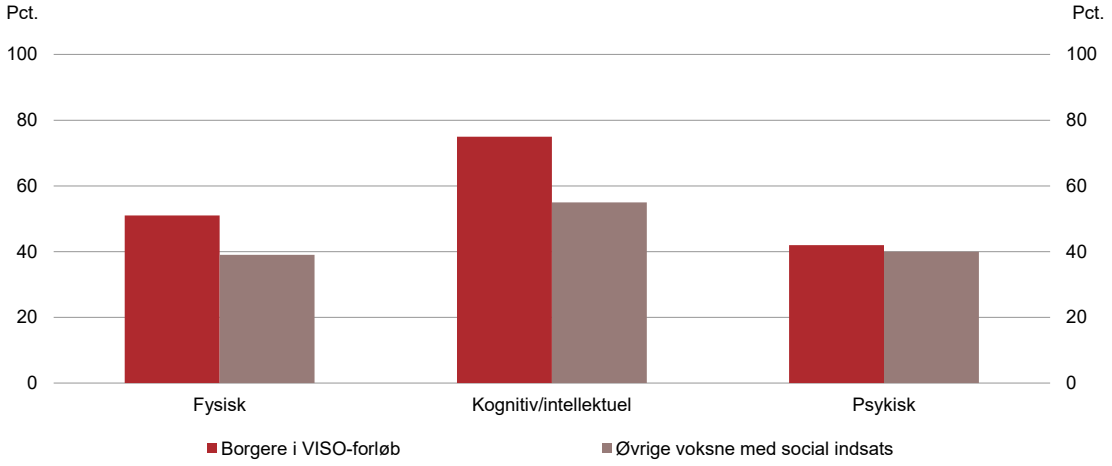
Resultaterne viser samlet set, at det oftest er borgere med de største udfordringer og støttebehov, som kommer i VISO forløb. Det forventes, at jo mere udfordret borgeren er, jo større gavn vil borgeren potentielt have af VISO's rådgivning. Dette understreger samtidig, at VISO har betydelig specialviden, blandt andet inden for de særligt komplekse enkeltsager, og at VISO udfylder en særlig rolle på det mest specialiserede socialområde.

Borgere i VISO-forløb har flere diagnoser og komorbiditeter

Borgerne i VISO-gruppen er i højere grad registreret med diagnoser, der kan være relateret til en funktionsnedsættelse (kognitiv, psykisk eller fysisk), fx har 75 pct. en diagnose relateret til kognitive/intellektuelle forstyrrelser, mens det gælder 55 pct. i den øvrige gruppe, jf. figur 4.

Figur 4

Voksne med social indsats opdelt efter hoveddiagnosegruppe, hhv. for borgere i VISO-forløb og øvrige voksne med social indsats, 2024

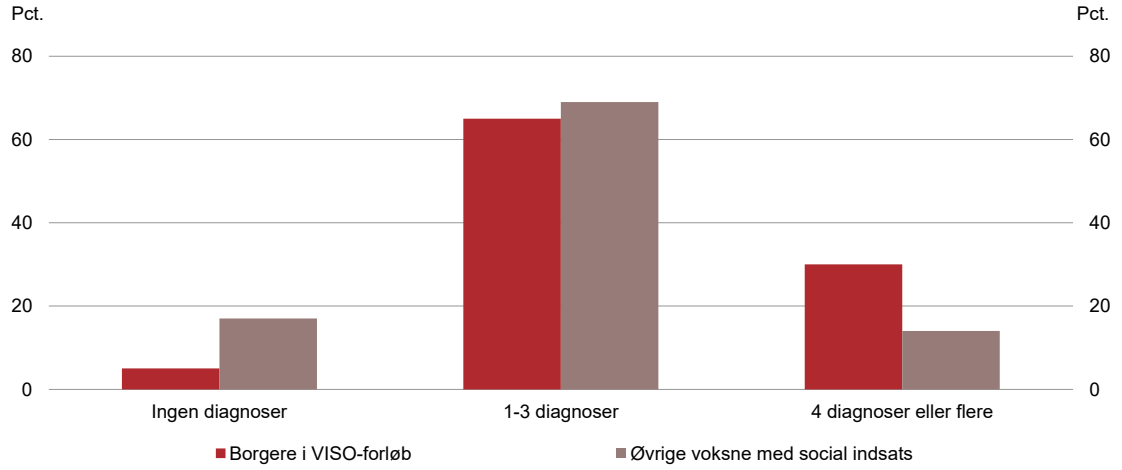

Anm.: En person kan optræde i flere af hoveddiagnosegrupperne og summen på tværs kan derfor overstige 100 pct. En nærmere beskrivelse af diagnosegrupperne fremgår af afsnittet 'Sådan har vi gjort'.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra VIAS samt registerdata fra Danmarks Statistik og Sundhedsdatastyrelsen

Borgene i VISO-gruppen har generelt også et bredere spektrum af diagnoser. 30 pct. er diagnosticeret med mere end 4 forskellige diagnoser på tværs af diagnosegrupper, jf. figur 5. Dette gælder kun for 14 pct. af sammenligningsgruppen. Det skal dog understreges, at hverken tilstedeværelsen af en given diagnose eller antallet af diagnoser i sig selv er et udtryk for borgerens funktionsniveau eller støttebehov. To personer med samme diagnose kan for eksempel have meget forskellige behov for støtte, og tilsvarende kan en borger, som ikke har fået stillet en diagnose, sagtens have brug for støtte.

Figur 5

Voksne med social indsats opdelt efter antal diagnosegrupper, hhv. for borgere i VISO-forløb og øvrige voksne med social indsats, 2024

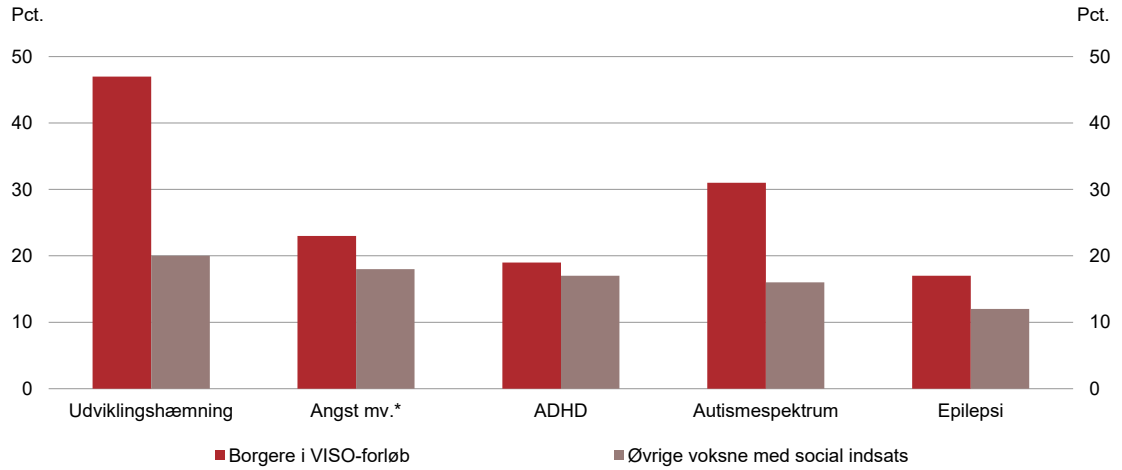

Anm.: Figuren er baseret på en optælling af antal registreringer med diagnoser inden for 24 forskellige overordnede diagnosegrupper. Er personen diagnosticeret med flere specifikke diagnoser indenfor samme gruppe tæller det således kun som én diagnose i denne opgørelse
Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra VIAS samt registerdata fra Danmarks Statistik og Sundhedsdatastyrelsen

Der er også forskel på de to grupper, når der ses på specifikke diagnoser og komorbiditeter. Særligt visse diagnoser er overrepræsenteret blandt borgerne i VISO-gruppen. Eksempelvis er ca. 45 pct. diagnosticeret med udviklingshæmning, imens mere end 30 pct. har en diagnose for autismespektrum, jf. figur 6. I sammenligningsgruppen er 20 pct. diagnosticeret med udviklingshæmning og ca. 15 pct. diagnosticeret med autismespektrum.

Figur 6

Voksne med social indsats opdelt efter de fem hyppigst forekommende diagnoser, hhv. for borgere i VISO-forløb og øvrige voksne med social indsats, 2024

Anm.: En person være diagnosticeret med flere af de udvalgte diagnoser og summen på tværs kan derfor overstige 100 pct. Kategorien 'Angst mv.' indeholder angst, OCD og svære belastnings- og tilpasningsreaktioner. En nærmere beskrivelse af opgørelsesmetoden fremgår af afsnittet 'Sådan har vi gjort'.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra VIAS samt registerdata fra Danmarks Statistik og Sundhedsdatastyrelsen

Borgere i VISO-forløb har også oftere en kombination af forskellige diagnoser (komorbiditeter). Eksempelvis har 16 pct. en kombination af udviklingshæmning og autismespektrum, hvilket kun er gældende for 5 pct. i sammenligningsgruppen, jf. tabel 2. Generelt ses en tendens til at udviklingshæmning i kombination med en anden diagnose fylder en del blandt borgere i VISO's rådgivningsforløb sammenlignet med den øvrige gruppe.

Tabel 2

Voksne med social indsats opdelt efter de fem hyppigst forekommende komorbiditeter, hhv. for borgere i VISO-forløb og for øvrige voksne med social indsats, 2024

	Borgere i VISO-forløb	Øvrige voksne med social indsats
Udviklingshæmning og autismespektrum	16%	5%
Udviklingshæmning og epilepsi	13%	5%
Udviklingshæmning og ADHD	8%	3%
Autismespektrum og ADHD	11%	5%
Autismespektrum og Angst mv.*	9%	4%

Anm.: En person kan være diagnosticeret med flere af de udvalgte diagnoser, og kan derfor også optræde i flere af grupperne vedr. komorbiditeter. Kategorien 'Angst mv.' indeholder angst, OCD og svære belastnings- og tilpasningsreaktioner.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra VIAS samt registerdata fra Danmarks Statistik og Sundhedsdatastyrelsen

Forskellen på forekomsten af komorbiditet mellem de to grupper viser, at VISO i høj grad rådgiver i sager, hvor borgeren har flere sammensatte problemstillinger, og hvor der er behov for en faglig specialviden for at sikre det rette forløb.

Forskelle i forsørgelsesstatus, beskæftigelse og uddannelse

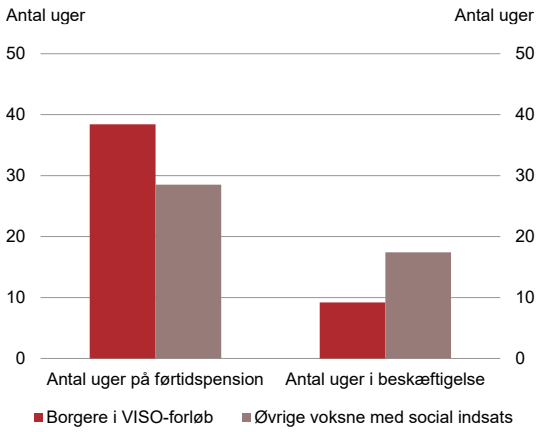
Det er også undersøgt, om borgere i VISO-forløb adskiller sig fra borgere i sammenligningsgruppen på andre parametre, herunder ift. forsørgelsesstatus og uddannelse.

Begge grupper har en relativ lav grad af beskæftigelse, og en stor del er visiteret til førtidspension. Der er dog forskelle i omfanget. Eksempelvis modtog borgere VISO-gruppen i gennemsnit førtidspension i 38,4 uger i løbet af 2024, jf. figur 7. Tilsvarende var dette kun 28,5 uger for den øvrige gruppe. Samtidig har borgere i sammenligningsgruppen en lidt højere beskæftigelsesgrad, da det gennemsnitlige antal uger i beskæftigelse for denne gruppe var 17,4 mod 9,2 uger for borgere i VISO-gruppen.

Uddannelsesniveauet blandt borgere i begge grupper er også lavt. Dog har gruppen af borgere i VISO-forløb et noget lavere uddannelsesniveau, da 85 pct. har grundskole som højest fuldførte uddannelse, jf. figur 8. I sammenligningsgruppen har 68 pct. af borgerne grundskole som højest fuldførte uddannelse – en større andel i denne gruppe har dermed eksempelvis gennemført en ungdomsuddannelse eller videregående uddannelse. Dette kan pege i retning af, at borgere i VISO-gruppen generelt har haft flere vanskeligheder ved at gennemføre en ungdomsuddannelse. Aldersforskellen kan dog have betydning, da VISO-gruppen er yngre og dermed potentielt kan have en større andel af unge, som har påbegyndt en uddannelse, men ikke afsluttet den endnu. Dette vil samlet set trække i retningen af, at andelen med fx ungdomsuddannelse undervurderes en smule for denne gruppe. Det er dog ikke undersøgt i data, om dette rent faktisk er tilfældet.

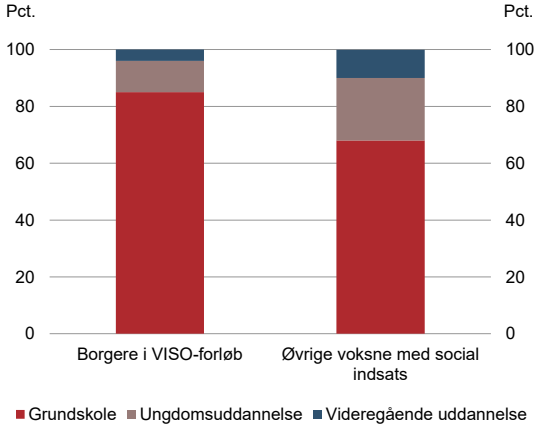
Figur 7

Beskæftigelse og førtidspension, 2024

Figur 8

Uddannelsesniveau, 2024

Anm.: Beskæftigelse og førtidspension er opgjort for kalenderåret 2024. Uddannelsesniveauet er opgjort pr.30/9/2024.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra VIAS samt registerdata fra Danmarks Statistik og forløbsdatabasen DREAM.

Sådan har vi gjort

Analysen er udarbejdet ved at sammenligne voksne borgere i VISO-forløb, som i 2024 modtog en eller flere sociale indsatser efter serviceloven, med en sammenligningsgruppe af andre borgere, der også modtog en lignende indsats i samme periode.

Afgrænsning af VISO-forløb

Afgrænsningen af borgere i VISO-forløb er foretaget med udgangspunkt i Social-og Boligstyrelsens egne interne data fra VISO's administrative system VIAS. Der afgrænses til alle forløb, som har været aktive i løbet af 2024. Der udelades forløb, som er registreret med mindre end 2 timers aktivitet.

I analysen indgår alene de borgere i VISO-forløb, som samtidig var registreret med en social indsats efter serviceloven i registret Handicap og udsatte voksne (se nedenfor). Dette er gjort for at kunne sammenligne gruppen med de øvrige modtagere af ydelser i sammenligningsgruppen. Der er ikke tale om en udtømmende opgørelse af sociale indsatser efter serviceloven. I analysen er fx ikke medtaget personer som alene modtog sociale indsatser efter serviceloven i form af ophold på herberger og forsorgshjem, krisecentre eller personer i stofmisbrugsbehandling. I 2024 var der 1.774 borgere, som var registreret med en aktiv sag i VISO i løbet af året. Heraf var der 1.330 borgere, som samtidig i løbet af 2024 var registreret med minimum én social indsats. Forskellen kan eksempelvis skyldes, at VISO-rådgivningen først starter op i slutningen af året, og at borgeren først i starten af næste år får en social indsats. Det kan også skyldes, at nogle VISO-sager først bliver lukket i starten af 2024, mens eksempelvis indsatsen sluttede ultimo året før.

Opgørelserne omfatter personer, som indgår i befolkningsregistreret enten primo eller ultimo 2024.

Registret Handicap og udsatte voksne

Registret Handicap og udsatte voksne, som de to grupper er afgrænset på baggrund af, er baseret på indberetninger fra kommunerne til Danmarks Statistik. Det omfatter en række indsatser og ydelser til bl.a. voksne med handicap, psykiske vanskeligheder og socialt udsatte. Det gælder bl.a. botilbudsområdet (SEL §107, SEL §108 og SEL §85 i botilbudslignende tilbud), aktivitets- og samværstilbud (SEL §104) og beskyttet beskæftigelse (SEL §103). For en fuld oversigt over de omfattede indsatser henvises til Danmarks Statistiks statistikdokumentation for 'Ydelser til voksne med handicap og udsatte voksne'.

Diagnosegrupper

Opgørelsen af diagnoser er udarbejdet på baggrund af data fra Landspatientregistret. Der indgår 24 forskellige overordnede diagnosegrupper, som både kan være relateret til fysiske, psykiske eller kognitive funktionsnedsættelser. For en fuld oversigt over de forskellige diagnosegrupper henvises til dokumentationsrapporten for Den Socialøkonomiske Investeringsmodel Bilag B1. Diagnoser relateret til fysiske eller kognitive funktionsnedsættelser er baseret på kontakter til somatiske og psykiatriske sygehuse i perioden 1994-2024. Diagnoser relateret til psykiske funktionsnedsættelser er baseret på kontakter til somatiske og psykiatriske sygehuse i perioden 2020-2024. Det betyder samtidig, at der kun medtages diagnoser som er givet i sygehusvæsnet og ikke fx i speciallægeregi.

Beskæftigelse, førtidspension og uddannelse

Opgørelserne er baseret på data fra bl.a. forløbsdatabasen DREAM. Opgørelsesmetoden følger samme metode som i Den Socialøkonomiske Investeringsmodel. Opgørelser vedr. uddannelse er baseret på samme opgørelsesmetode som på Social-og Boligstyrelsens vidensplatform social.dk